

**Diagnoza implementacji kompetencji kluczowych
w kontekście potrzeb, uwarunkowań lokalnych
i regionalnych oświaty
oraz rynku pracy**

**Zespół Szkół Zawodowych im. Stefana Bobrowskiego
w Rawiczu**

Opracowanie: Katarzyna Kasprzycka

Rawicz 2010

Copyright © by Dolnośląska Szkoła Wyższa
Wrocław 2010

SZKOŁA KLUCZOWYCH KOMPETENCJI. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo – zachodniej” realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia: Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia

Publikacja dystrybuowana jest bezpłatnie

LIDER PROJEKTU

Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie

20-209 Lublin, ul. Mełgiewska 7-9

tel./fax +48 817491777

email: Sekretariat@wsei.lublin.pl

PARTNER PROJEKTU

Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu

53-609 Wrocław, ul. Wagonowa 9

tel./fax +48 713561538

email: skk@dswe.pl

Spis treści

I. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY	
– Położenie geograficzne	5
– Krótki opis bazy dydaktycznej	9
– Charakterystyka uczniów szkoły	10
– Charakterystyka kadry pedagogicznej.....	13
– Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu KK i zawodowych	14
II. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE	
1. Efekty kształcenia:	
– Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości	15
– Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki.....	16
– Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych.....	16
2. Kompetencje zawodowe uczniów i absolwentów	17
3. Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe.....	19
III. RYNEK PRACY	
– Regionalny i lokalny rynek pracy w aspekcie specjalności zawodowych szkoły	20
– Kompetencje kluczowe a rynek pracy	25
– Możliwości zatrudnienia i funkcjonowania absolwentów na lokalnym i regionalnym rynku pracy.....	26
IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH	
– Prognozy demograficzne.....	27
– Współpraca szkoły z zakładami pracy.....	28
– Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy	29
V. WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	30

WSTĘP

Niniejsza diagnoza opisuje badania będące częścią projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół Polski Centralnej i południowo-zachodniej”

Celem diagnozy jest ocena działań szkoły w kontekście potrzeb i uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty i rynku pracy oraz charakterystyka uwarunkowań lokalnych i regionalnych szkoły.

W tym celu badaniu poddano:

- uczniów z technikum i szkół zawodowych poszczególnych poziomów kształcenia,
- nauczycieli przedmiotów zawodowych i ogólnokształcących,
- rodziców,
- kierownictwo placówki.

Metody, które zostały wykorzystane do przeprowadzenia diagnozy, to:

1. Analiza dokumentów. Wykorzystano przede wszystkim informacje Powiatowego Rynku Pracy o realizacji „Powiatowego programu promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2007–2013” oraz ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie rawickim w 2009 roku,
2. Wywiad. Analizie poddano zapisy wywiadów z pracodawcami oraz nauczycielami przedmiotów zawodowych,
3. Analiza istniejącej sytuacji szkoły oraz analiza uwarunkowań środowiskowych szkoły.

Podstawowym narzędziem badawczym służącym zebraniu informacji dotyczących funkcjonowania szkoły w zakresie analizowanych zagadnień była analiza SWOT.

I. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY

Położenie geograficzne

Powiat leży na pograniczu dwóch województw, sąsiaduje z trzema powiatami województwa wielkopolskiego: leszczyńskim, krotoszyńskim i gostyńskim, oraz trzema powiatami województwa dolnośląskiego: górowskim, trzebnickim i milickim. Jest jednym z najmniejszych obszarowo powiatów Wielkopolski – zajmuje 1,85% jej po-

wierzchni. W jego skład wchodzi pięć gmin: Rawicz, Bojanowo, Jutrosin, Miejska Górka, Pakosław. Siedzibą powiatu jest Rawicz – miasto liczące ok. 22 tys. mieszkańców.

Powiat rawicki położony jest w zachodniej części Polski, na południowo-zachodnich krańcach Wielkopolski, pomiędzy Wrocławiem i Poznaniem. Przez jego teren przebiega międzynarodowa trasa nr 5 Poznań-Wrocław oraz droga krajowa nr 324 Kalisz-Zielona Góra. Od Wrocławia dzieli nas 60 km, od Poznania 100 km. Trzy europejskie stolice: Warszawa, Berlin i Praga, położone są w odległości ok. 300 km od powiatu rawickiego.

Powiat rawicki jest obszarem typowo rolniczym. Choć pozbawiony dużego przemysłu, odgrywa istotną rolę gospodarczą. Dominującym kierunkiem produkcji w powiecie jest tucz trzody chlewnej. Istotnym miernikiem pozwalającym ocenić wielkość produkcji zwierzęcej jest obsada zwierząt na 100 ha użytków rolnych. Obsada trzody chlewnej w powiecie jest bardzo wysoka i wynosi 382,3 sztuk na 100 ha użytków rolnych, przy średniej wojewódzkiej 264,1 sztuk.

Niemniej ważną rolę w produkcji zwierzęcej powiatu odgrywa hodowla bydła. W 2002 r. na 100 ha użytków rolnych przypadało 66,6 sztuk bydła (w województwie 39,6 szt.). Również w tej dziedzinie powiat wyróżnia się wśród powiatów województwa wielkopolskiego. W powiecie znajduje się 3455 gospodarstw indywidualnych powyżej 1 ha, o średniej powierzchni 10,8 ha (w województwie wskaźnik ten wynosi 10,8 ha). Gospodarstw małych, o powierzchni do 5 ha, jest 34%. Około 38% ogółu gospodarstw indywidualnych to gospodarstwa o powierzchni powyżej 10 ha. Główne plony pochodzą z uprawy zbóż, ziemniaków i buraków cukrowych.

I. Szkoły i placówki prowadzone przez powiat rawicki:

- I Liceum Ogólnokształcące,
- Zespół Szkół nr 3 w Rawiczu,
- Zespół Szkół Zawodowych im. Stefana Bobrowskiego w Rawiczu,
- Zespół Szkół Specjalnych w Rawiczu,
- Zespół Szkół Rolniczych w Bojanowie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Rawiczu,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Mały Dworek” w Łaszczynie.

Głównym celem Zespołu Szkół Zawodowych jest podnoszenie poziomu kształcenia, kształtowanie umiejętności zdobywania, gromadzenia, przetwarzania i selekcji informacji, jak również przygotowanie młodego człowieka do dalszej nauki lub podjęcia pracy zawodowej oraz zrównanie szans edukacyjnych młodzieży wywodzącej się z różnych środowisk.

Zespół Szkół Zawodowych na rok szkolny 2009/2010 posiada 28 klas technikum, w których uczy się 666 uczniów, oraz 11 klas zawodowych (303 uczniów), czyli razem 39 klas i 969 uczniów. Zespół Szkół Zawodowych im. Stefana Bobrowskiego oferuje następujące kierunki kształcenia:

- technik ekonomista – absolwent przygotowany jest do uruchomienia i zorganizowania działalności gospodarczej, podjęcia pracy na stanowisku na średnim szczeblu zarządzania w przedsiębiorstwie, podjęcia dalszej nauki na studiach wyższych o kierunku ekonomicznym,

- technik elektryk – zatrudnienie można znaleźć między innymi na stanowiskach mistrzów technologów, techników laborantów lub techników ds. pomiarów, konserwatorów urządzeń i sprzętu elektrycznego, kierowników ds. gospodarki elektroenergetycznej w średnich i małych przedsiębiorstwach, asystentów projektantów w biurach projektowych i konstrukcyjnych, specjalistów ds. kontroli technicznej w zakładach produkcyjnych, specjalistów ds. dystrybucji i serwisu urządzeń elektrycznych,
- technik handlowiec – absolwent przygotowany jest do uruchamiania i zorganizowania działalności firmy handlowej, podjęcia pracy na średnich szczeblach zarządzania w przedsiębiorstwach o różnych formach własności, podjęcia dalszej nauki na studiach wyższych na kierunkach ekonomicznych,
- technik logistyk – zatrudniany jest w działach logistyki przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych, dystrybucyjnych, usługowych, transportowo-spedycyjnych oraz w jednostkach samorządu terytorialnego,
- technik mechanik – absolwent będzie posiadał umiejętności między innymi z zakresu znajomości podstawowych praw i zjawisk z mechaniki i materiałoznawstwa, rozpoznania podstawowych materiałów konstrukcyjnych, konstruowania i projektowania maszyn i urządzeń, posługiwania się maszynami, opracowania dokumentacji podstawowych procesów technologicznych, mierzenia podstawowych wartości fizycznych i geometrycznych,
- technik żywienia i gospodarstwa domowego – szkoła daje absolwentom podstawy do dalszego kształtowania i samokształcenia w procesie pracy zawodowej,
- technik budownictwa,
- technik ochrony środowiska.

Zasadnicza Szkoła Zawodowa obejmuje:

- dwuletnią szkołę zawodową kształcąca w zawodach: sprzedawca, malarz-tapeciarz, lakiernik, kucharz małej gastronomii, betoniarz-zbrojarz, fotograf,
- trzyletnią szkołę zawodową kształcąca w zawodach: fryzjer, murarz, monter instalacji urządzeń sanitarnych, blacharz samochodowy, operator obrabiarek skrawających, ślusarz, elektryk, elektromechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik, złotnik-jubiler, cukiernik, piekarz, rzeźnik-wędliniarz, krawiec, stolarz, tapicer, cieśla, mechanik pojazdów samochodowych.

Krótki opis bazy dydaktycznej

Swoją działalność szkoła rozpoczęła 1 września 1946 roku, ucząc dwóch zawodów: introligator i kowal. W miarę upływu lat systematycznie poszerzała się oferta szkoły o naukę kolejnych zawodów, tworzenie i powoływanie nowych szkół, powiększała się baza szkoły.

Szkoła składa się z trzech budynków: A, B i C, zlokalizowanych blisko siebie. Baza szkoły pozwala na prowadzenie zajęć w systemie jednozmianowym. Uczniowie mają możliwość nauki języków obcych: niemieckiego, angielskiego, rosyjskiego, a także francuskiego. W 2001 roku powstała pracownia elektrotechniki, w której odbywają się zajęcia laboratoryjne dla uczniów kształcących się w zawodzie technik elektryk, a w 2003 r. utworzono pracownię chemiczną. W roku szkolnym 2003/2004 uruchomiono salę komputerową oraz kawiarenkę internetową. W następnym roku szkolnym w ramach projektu "Pracownie komputerowe dla szkół" szkoła otrzymała dwie nowe pracownie oraz multimedialne centrum informacji. W roku 2004 dzięki pracom dyplomowym uczniów szkół zaocznych utworzono laboratorium do nauki języków obcych. W 2008 roku szkoła jako pierwsza w Rawiczu wzbogaciła się o nową pomoc dydaktyczną, czyli tablicę multimedialną, a w 2009 roku otwarto pracownię technologii mechanicznej, wyposażoną w tokarkę sterowaną numerycznie. Od 2009 r. w szkole wzrosła liczba sal lekcyjnych, m.in. poprzez adaptację pomieszczeń w budynku A. Zmodernizowano również sekretariat, wygospodarowano nowe miejsce na salkę konferencyjną, a przede wszystkim zainstalowano monitoring w szkole. Dzięki tej inicjatywie poprawiło się bezpieczeństwo uczniów oraz zwiększona została kontrola budynków i elewacji szkoły.

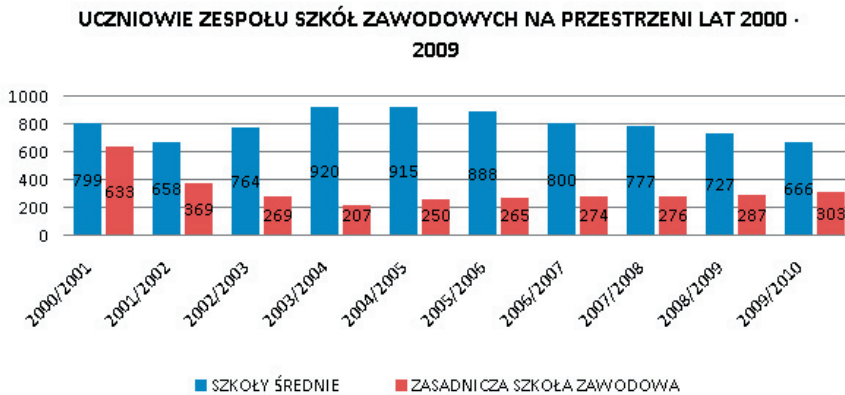
W szkole działają różne organizacje i koła zainteresowań. Funkcjonuje koło PCK, które współpracuje z Domem Dziecka w Bodzewie i organizuje akcje krwiodawstwa. Ponadto działają: Szkolny Klub Sportowy, koło ekologiczne, koło matematyczne, koło „Przyjaciół Biblioteki”, Szkolne Koło Miłośników Kultury, grupa teatralna „KATAMARAN”. W 2008 roku wdrożono „Projekt Leonardo da Vinci”, oparty na współpracy ze szkołami z Osnabruck i Cloppenburga w Dolnej Saksonii. Przy Zespole Szkół Zawodowych powstała Fundacja na rzecz Wspierania Rozwoju Zespołu Szkół Zawodowych „CORDIS”.

W Zespole Szkół Zawodowych w Rawiczu realizowany był projekt "Wirtualne przedsiębiorstwo agroturystyczne", współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Uczestnicy projektu brali udział w zajęciach z architektury zieleni. Na zajęciach z przedstawicielem Powiatowego Urzędu Pracy w Rawiczu dowiedzieli się, jak pozyskiwać fundusze na działalność gospodarczą, natomiast pracownik urzędu skarbowego przedstawił formy rozliczeń podatkowych. Uczestnicy projektu brali także udział w zajęciach z zakresu komuni-

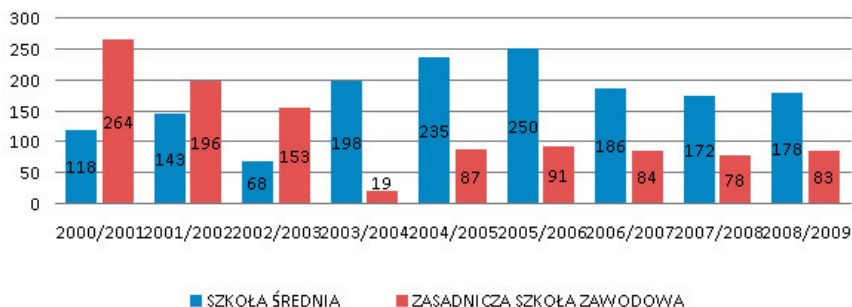
kacji interpersonalnej oraz uczyli się zasad dobrego zachowania, przydatnych w kontaktach z gośćmi gospodarstw agroturystycznych oraz podczas spotkań biznesowych. W ramach projektu odbywały się zajęcia, na których uczestnicy tworzyli strony internetowe niezbędne w dobie funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego, zapoznali się z działaniami promującymi gospodarstwa agroturystyczne oraz nauczyli się przyrządzać i odpowiednio podawać różne potrawy regionalne.

Charakterystyka uczniów szkoły

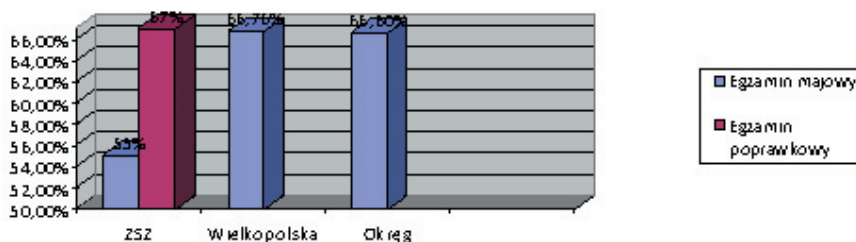
W roku szkolnym 2009/2010 w szkole uczy się 969 uczniów, z tego 666 uczniów w technikum, a 303 uczniów w zasadniczej szkole zawodowej. Poszczególne klasy technikum reprezentują zróżnicowany poziom wyników w nauce. Również zainteresowanie nauką w poszczególnych zawodach jest zróżnicowane. Największym zainteresowaniem cieszy się nauka w zawodzie technik ekonomista i do tego zawodu zgłaszają się najlepsi kandydaci. Następnymi kierunkami cieszącymi się dużym zainteresowaniem są: technik logistyk i technik budownictwa. Zasadnicza szkoła zawodowa od kilku lat kształci niezmiennie cieszących się popularnością sprzedawców, kucharzy małej gastronomii i fryzjerów. Mimo wszystko liczba uczniów, jak pokazuje poniższa tabela, wykazuje tendencję spadkową.

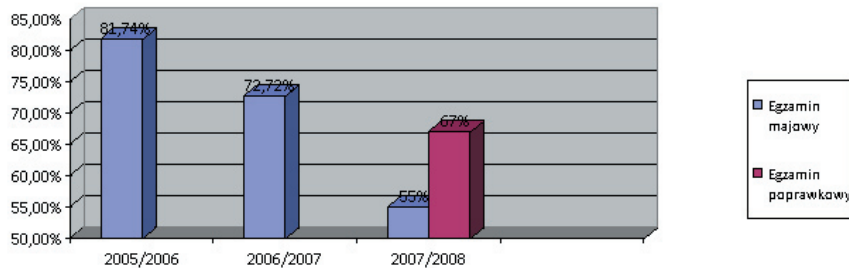
ABSOLWENCI ZESPOŁU SZKÓŁ ZAWODOWYCH NA PRZESTRZENI LAT 2000 - 2009

Większość uczniów naszej szkoły pochodzi z małych miejscowości, odległych ok. 25 km od Rawicza. Spośród uczniów technikum 36,9% mieszka w Rawiczu a 63,1% dojeżdża do szkoły różnymi środkami lokomocji. Z roku na rok do Zespołu Szkół Zawodowych w Rawiczu trafia o wiele słabsza młodzież, co można zauważyć po wynikach egzaminów gimnazjalnych, np. średnia liczba punktów uczniów w technikum ekonomicznym bądź technikum budowlanym z części humanistycznej wynosi ok. 35 na 50 punktów, a z części matematyczno-przyrodniczej 34 na 50 punktów. Natomiast w technikum żywienia i gospodarstwa domowego z części humanistycznej średnia punktów to 27,7, a z części matematyczno-przyrodniczej to 19,8. Wyniki te mają swoje odzwierciedlenie w wynikach egzaminu maturalnego. W 2008 roku zdało go 110 z 200 absolwentów, co stanowi 55% wszystkich przystępujących. Egzamin w terminie poprawkowym zdało 24 abiturientów. W sumie maturę w 2008 roku zdało 134, co stanowi 67% ogółu przystępujących do egzaminów. W porównaniu z innymi technikami woj. wielkopolskiego oraz okręgu szkoła wypadła bardzo słabo, co ilustruje wykres.

Przedstawione poniżej dane wskazują na to, że szkoła osiąga coraz gorsze wyniki kształcenia ogólnego, co skutkuje słabą zdawalnością na egzaminach maturalnych.

Dla potrzeb diagnozy i oceny stopnia znajomości wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy przeprowadzono wywiad wśród uczniów i wychowawców klas technikum w roku szkolnym 2009/2010. Analiza SWOT wykazała:

1. Silne strony:
 - a) stały dostęp do Internetu,
 - b) praktyki zawodowe,
 - c) organizowanie wycieczek zawodoznawczych,
 - d) znajomość lokalnego rynku pracy.
2. Słabe strony:
 - a) brak pomocy dydaktycznych,
 - b) słaba znajomość języków obcych,
 - c) szczupłe środki finansowe,
 - d) niski zakres wiedzy na temat rynku pracy (powstawania nowych miejsc pracy),
 - e) mała znajomość firm na rynku pracy.
3. Szanse:
 - a) zdobycie doświadczenia poprzez praktyki,
 - b) możliwość znalezienia pracy w czasie wakacji,
 - c) możliwość nawiązania współpracy z lokalnymi przedsiębiorstwami,
 - d) zdanie egzaminu zawodowego i matury.
4. Zagrożenia:
 - a) poprzez brak środków finansowych zmniejsza się możliwość zdobycia praktyk zawodowych,
 - b) duży poziom bezrobocia,
 - c) upadek przedsiębiorstw,
 - d) niska motywacja do przekwalifikowania.

Szkoła dobrze współpracuje z zakładami pracy, które umożliwiają naszym uczniom odbycie praktyk zawodowych oraz dają możliwość zatrudnienia na okres wakacyjny, co zwiększa wiedzę na temat wymagań rynku pracy. Prowadzenie kółek zainteresowań przez nauczycieli zwiększa szansę na zdawanie matury na poziomie rozszerzonym oraz zwiększa szanse dostania się na uczelnie wyższe. Słabe wyposażenie szkoły w sprzęt technologiczny uniemożliwia poszerzenie wiedzy w zakresie danego zawodu.

Charakterystyka kadry pedagogicznej

Organami Zespołu Szkół Zawodowych w Rawiczu są:

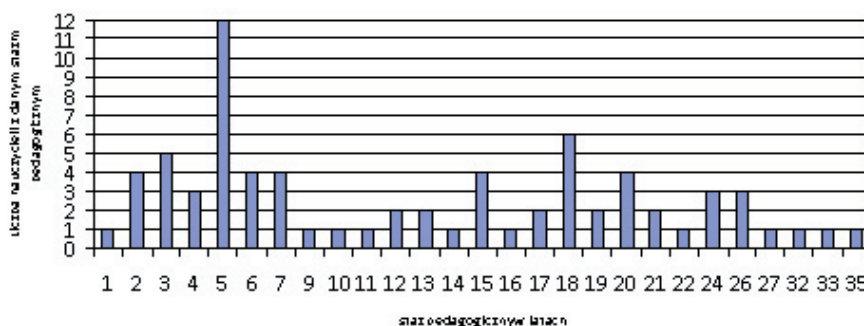
- dyrektor,
- Rada Pedagogiczna,
- Rada Rodziców,
- Samorząd Uczniowski obejmujący wszystkich uczniów.

W szkole zatrudnionych ponad 70 wykwalifikowanych nauczycieli w tym:

- nauczyciele języka polskiego, niemieckiego, angielskiego, rosyjskiego oraz francuskiego,
- nauczyciele historii, wiedzy o społeczeństwie i geografii,
- nauczyciele przedmiotów biologiczno-chemicznych,
- nauczyciele przedmiotów matematyczno-fizycznych,
- nauczyciele przedmiotów wychowania fizycznego i przysposobienia obronnego,
- nauczyciele przedmiotów elektryczno-informatycznych,
- nauczyciele teoretycznych przedmiotów zawodowych mechaniczno-budowlanych,
- nauczyciele przedmiotów ekonomicznych,
- nauczyciele przedmiotów gastronomicznych,
- nauczyciele praktycznej nauki zawodu,
- nauczyciele religii,
- pedagog szkolny,
- pracownicy biblioteki.

Nauczyciele stażyści stanowią 2,78% ogółu (2 osoby), nauczyciele kontraktowi 33,33% ogółu (24 osoby), nauczyciele mianowani 30,56% ogółu (22 osoby) i nauczyciele dyplomowani 33,33% ogółu (24 osoby). Studia wyższe z tytułem magistra ukończyło 68 osób, 5 osób studia wyższe zawodowe z tytułem inżyniera, 3 osoby mają wykształcenie średnie i jedna osoba uzyskała tytuł doktora. Studia podyplomowe

we, dające uprawnienia do nauczania takich przedmiotów jak: chemia, fizyka, matematyka, wiedza o kulturze, wychowanie do życia w rodzinie, logistyka i spedycja, ukończyło 36 osób. W ZSZ pracują nauczyciele z różnym stażem pedagogicznym, co widać na poniższym wykresie.

Główne problemy nauczycieli w kształtowaniu kompetencji kluczowych i zawodowych:

- brak umiejętności planowania, organizowania i oceniania. Uczeń powinien osiąść umiejętność planowania i kontrolowania przebiegu i rezultatów pracy, powinien przejąć od nauczyciela część odpowiedzialności za własną naukę,
- brak umiejętności skutecznego komunikowania się w różnych sytuacjach, brak precyzji w wyrażaniu swoich myśli i w słuchaniu innych, słaba autoprezentacja, umiejętności negocjowania, czytania ze zrozumieniem i znajomości języków obcych,
- brak umiejętności pracy w grupie oraz samokształcenia,
- brak umiejętności rozwiązywania problemów w sposób twórczy,
- brak umiejętności posługiwania się komputerem.

Diagnozy w tym obszarze dokonano na podstawie prowadzonych rozmów z nauczycielami oraz stawianych przez nich wniosków podczas analiz pracy szkoły.

Analiza SWOT

Kadra pedagogiczna w aspekcie kształtowania kompetencji kluczowych obrazuje umiejętność dostosowywania programów do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i rynku pracy

1. Silne strony:

- a) prowadzenie zróżnicowanych tematów lekcyjnych,
 - b) otwartość na dostosowanie programów do zmieniających się uwarunkowań środowiskowych i lokalnych,
 - c) ewaluacja programów.
2. Słabe strony:
- a) brak wyposażenia szkoły w sprzęt związany z zawodem,
 - b) zacofanie technologiczne szkoły,
 - c) większa wiedza teoretyczna niż praktyczna,
 - d) brak reformy szkolnictwa zawodowego.
3. Szanse:
- a) większy obszar wiedzy,
 - b) lepsze horyzonty w poruszaniu się w swoim zawodzie,
 - c) oferta edukacyjna odpowiadająca wymogom rynku pracy i zgodna z oczekiwaniami młodzieży,
 - d) organizowanie zajęć poza lekcyjnych.
4. Zagrożenia:
- a) słaba znajomość sprzętu technologicznego,
 - b) niestabilny lokalny rynek pracy,
 - c) niskie zarobki nauczycieli,
 - d) pobieżna realizacja programów.

Prowadzenie przez większość nauczycieli zróżnicowanych tematów lekcyjnych poszerza wiedzę z danego przedmiotu, dzięki czemu młodzież ma szersze horyzonty w poruszaniu się w swoim zawodzie. Pomimo wyposażenia klas w komputery brakuje oprogramowania, kart dźwiękowych, potrzebnych między innymi do ćwiczeń interaktywnych, brakuje również rzutników i ekranów. Zacofanie technologiczne szkoły związane jest z brakiem środków finansowych.

II. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE

Efekty kształcenia

Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie przedsiębiorczości

Przedsiębiorczość jest procesem organizowania i prowadzenia działalności wiążącej się z ponoszeniem ryzyka. W zakresie przedsiębiorczości uczeń powinien nabyć umiejętności rozpoznawania i rozwijania kompetencji osobistych w zakresie wiedzy i zainteresowań, przystosowania się do zmieniających warunków otoczenia, planowania kariery zawodowej, prezentowania i obrony własnych racji oraz wysłu-

chiwania racji innych. Ankietowani nauczyciele wskazywali na małe zaangażowanie uczniów na zajęciach lekcyjnych oraz brak środków finansowych szkoły na zakup wszelkich pomocy naukowych. Koła zainteresowań oraz wycieczki przedmiotowe do zakładów pracy pogłębiają wiedzę uczniów w różnych dziedzinach oraz pozwalają na zorientowanie się w zakresie wymagań rynku pracy. Ograniczone środki przeznaczone z budżetu państwa na szkolnictwo oraz problemy związane z finansowaniem nauki ucznia są zagrożeniem dla kształtowania kompetencji kluczowych.

Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie technologii informacyjnej i przedmiotów matematyczno-przyrodniczych

Dzięki zdobytej wiedzy ogólnej, jak i zawodowej uczeń ma możliwość rozwijania swoich zainteresowań zawodowych, co wiąże się z szansą zaistnienia na rynku pracy. Oferta edukacyjna szkoły jest zbyt słaba w stosunku do oczekiwań rynku pracy, co przejawia się w braku możliwości kształcenia zgodnie z zainteresowaniami uczniów i potrzebami rynku pracy.

Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie matematyki

W zakresie matematyki uczniowie mają problemy ze znajomością miar, wzorów, jak i z logicznym myśleniem oraz z wykorzystaniem myślenia matematycznego w celu rozwiązywania problemów wynikających w codziennych sytuacjach. Brak też umiejętności wykorzystywania wiedzy o charakterze naukowym do formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody i zmian zachodzących w niej na skutek działań człowieka. Uczniowie mają problemy z rozwiązywaniem wszelkich zadań problemowych, które wymagają od nich logicznego myślenia, analizowania faktów i wyciągania wniosków. Umiejętności te przydatne są w każdym zawodzie, co zmniejsza w dużym stopniu szansę absolwenta na zatrudnienie. Rezultatem braku wystarczającej motywacji może być samoograniczenie ucznia w zdobyciu lepszego wykształcenia, ponieważ matematyka jest przedmiotem egzaminacyjnym na maturze i przy ubieganiu się o przyjęcie na studia wyższe.

Kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów w zakresie języków obcych

Podstawową kompetencją, która stanowi powiązanie pomiędzy umiejętnością kluczową a zawodową, jest umiejętność porozumiewania się w sytuacjach komunikacyjnych życia codziennego oraz w sytuacjach związanych z pracą zawodową. Program do nauki języka obcego jest tak skonstruowany, że uczeń przez systematyczną pracę potrafi porozumieć się w sytuacjach typowych dla życia codziennego. Uczniowie znają podstawowe słownictwo, potrafią budować proste zdania, ale przy formułowaniu dłuższych wypowiedzi – zarówno pisemnych, jak i ustnych – mają ogromne problemy. Kolejnym problemem jest brak umiejętności stosowania reguł

gramatycznych w zdaniach, jak również brak opanowania zasad wymowy. Uczniowie nie potrafią wykorzystać analogii między nauczonymi językami obcymi a językiem polskim. Ograniczają się tylko do nauki podstawowych słów, nie zwracając uwagi na synonimy. Uczniowie nie motywują się do nauki języków obcych. Jedynym ich celem jest opanowanie materiału wymaganego na maturze. Uczniom ZSZ brakuje motywacji do nauki, nie widzą jej celu. Nie zdają sobie sprawy, że opanowanie języków zwiększa ich szanse na zatrudnienie, jak i na możliwości kształcenia.

2. Kompetencje zawodowe uczniów i absolwentów

Kompetencje zawodowe to uprawnienia i doświadczenie zawodowe, z którym uczniowie naszej szkoły mają ogromny problem. Zbyt duża wiedza teoretyczna, która jest niezbędna do otrzymania upragnionego dyplomu, nie daje uprawnień do działania w określonym obszarze zawodowym. Pracodawcy coraz częściej w okresie próbnym sprawdzają zgodność kwalifikacji pracowników z ich rzeczywistymi kompetencjami. Na przykład brak umiejętności pracy w grupach, który jest dużym problemem w naszej szkole, będzie związany z przejawianiem zachowań w takich obszarach jak: kontakt z współpracownikami, aktywność w procesie osiągnięcia celów, radzenie sobie z sytuacjami trudnymi i innych.

Badani w obszarze: pobudzanie aspiracji edukacyjnych i zainteresowań uczniów, rozwijanie umiejętności kluczowych oraz przygotowanie młodzieży do kontynuowania nauki i funkcjonowania na rynku pracy

1. Silne strony:

- a) prowadzenie zajęć dodatkowych,
- b) wyjazdy na wykłady organizowane przez uczelnie wyższe,
- c) możliwość odbycia praktyk zawodowych,
- d) prowadzenie kółek zainteresowań,
- e) duża wiedza,
- f) rozległa teoria,
- g) umiejętność pracy w zespole,
- h) posługiwanie się nowoczesnymi środkami.

2. Słabe strony:

- a) mała liczba firm, w których można podjąć zatrudnienie,
- b) wąskie horyzonty rozwoju,
- c) brak umiejętności samodzielnego twórczego rozwijania problemów,

- d) zbyt mała liczba zajęć z przedsiębiorczości i matematyki w programie technikum,
- e) brak czasu na rozwijanie umiejętności,
- f) brak pomocy nauczycieli w problemach z nauką,
- g) możliwość zniechęcenia się do dalszego rozwoju wobec obecnych problemów.

3. Szanse:

- a) większe możliwości pracy w zawodzie,
- b) umiejętność połączenia wiedzy teoretycznej z wiedzą praktyczną,
- c) możliwość zdawania matury na poziomie rozszerzonym,
- d) zwiększenie możliwości dostania się na lepsze uczelnie,
- e) rozwijanie kompetencji kluczowych przez udział w programach edukacyjnych,
- f) odnalezienie przez ucznia odpowiedniej drogi rozwoju kariery zawodowej,
- g) wybór odpowiedniego zawodu.

4. Zagrożenia:

- a) zbyt duża liczba osób zainteresowanych pracą w danych zawodach,
- b) mało etatów, np. w firmach logistycznych,
- c) wykonywanie pracy niezgodnej z wykształceniem i oczekiwaniami,
- d) niestabilny lokalny rynek pracy,
- e) słaby poziom myślenia analitycznego uczniów,
- f) słaba znajomość języka obcego, ograniczająca poszukiwanie nowoczesnej wiedzy, pracy w zespole komunikującym się w języku obcym.

Prowadzenie zajęć dodatkowych, jak również organizowanie wyjazdów na wykłady prowadzone przez profesorów wyższych uczelni zwiększa szanse młodzieży na zdawanie matury na poziomie rozszerzonym i dostanie się na uczelnie wyższe a także pogłębia ich wiedzę i rozwija zainteresowanie danym przedmiotem. Godziny kończenia pracy przez nauczycieli i uczniów nie pokrywają się, a problemy z dojazdem do domu powodują, że na zajęcia dodatkowe i kółka zainteresowań przychodzi mało osób. Podobnie jest z zajęciami wyrównawczymi, na które przychodzi bardzo mało osób w porównaniu z osobami, które zadeklarowały się uczęszczać na takie zajęcia. Upadające przedsiębiorstwa powodują wzrost bezrobocia i brak możliwości zatrudnienia kolejnych absolwentów.

3. Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe

W obecnym systemie edukacyjnym zwraca się dużą uwagę na sprawdzanie wiadomości, które wymagają od uczniów sformułowania poprawnej odpowiedzi, nie zaś przetwarzania jej z zastosowaniem umiejętności krytycznego i twórczego myślenia. Realizacja programu nauczania jest podporządkowana egzaminom. Uczniowie zapamiętują wiadomości i fakty po to, by umieć je zaprezentować na egzaminie, a nie zastosować w dorosłym życiu. Ocenie powinna podlegać demonstracja wiedzy, umiejętności i kompetencje w postaci konkretnego działania. W obecnych czasach pracodawcy kładą większy nacisk na umiejętność adaptacji pracownika do warunków, w jakich będzie musiał pracować w przyszłości oraz na stopień zdolności do zdobywania nowych kompetencji.

Analiza SWOT

Współpraca nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących z nauczycielami przedmiotów zawodowych w zakresie wykorzystywania wiedzy merytorycznej i pedagogicznej w kształtowaniu umiejętności i postaw uczniów szkół zawodowych

1. Silne strony:

- a) współpraca między nauczycielami,
- b) wykorzystywanie doświadczenia nauczycieli-egzaminatorów OKE,
- c) dobrze przygotowana kadra pedagogiczna,
- d) zróżnicowana wiedza w tym samym zakresie,
- e) nawiązywanie do praktyk zawodowych przez nauczycieli przedmiotów zawodowych.

1. Słabe strony:

- a) brak nawiązania przez nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących do teorii przedmiotów zawodowych,
- b) nieuporządkowana wiedza,
- c) słaba znajomość języka angielskiego przez nauczycieli przedmiotów zawodowych,
- d) małe zaangażowanie rodziców,
- e) zróżnicowanie zdań nauczycieli przedmiotów zawodowych.

3. Szanse to:

- a) przybliżanie w nauczaniu przedmiotów ogólnych do przedmiotów zawodowych,
- b) zdobycie większej wiedzy,

- c) zdobycie umiejętności dogadywania się i współpracy,
 - d) wyrównywanie szans edukacyjnych.
4. Zagrożenie:
- a) za duży nakład wiedzy, powodujący pomyłki,
 - b) błędy w sztuce zawodowej,
 - c) przekazywanie wiedzy ogólnej w sposób niezrozumiały i w niezrozumiałym języku,
 - d) niski poziom myślenia analitycznego.

Współpraca między nauczycielami przedmiotów zawodowych i przekazywanie zróżnicowanej wiedzy w danym zakresie wpływa na zdobywanie przez uczniów większej wiedzy z przedmiotów zawodowych. Podstawa programowa i mała ilość godzin nie pozwalają nauczycielom przedmiotów ogólnokształcących nawiązywać do teorii przedmiotów zawodowych. Duże partie materiału i zróżnicowane zdania nauczycieli powodują u uczniów częste pomyłki, co przekłada się na błędy popełniane w pracy zawodowej.

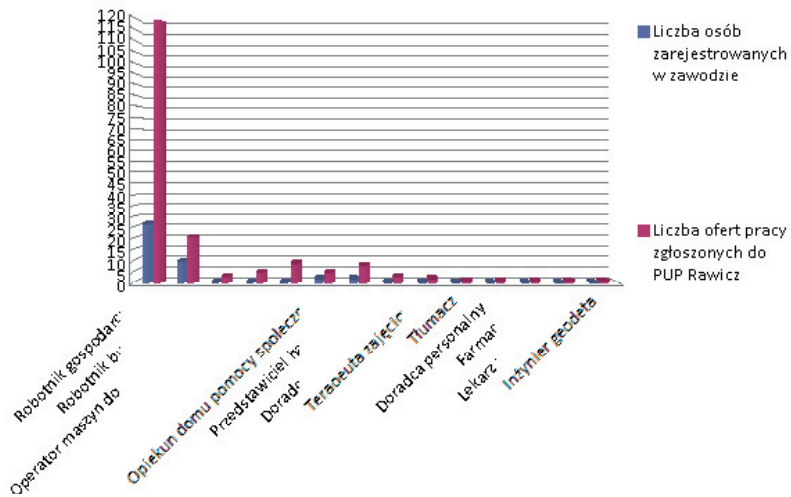
III. RYNEK PRACY

Regionalny i lokalny rynek pracy w aspekcie specjalności zawodowych szkół

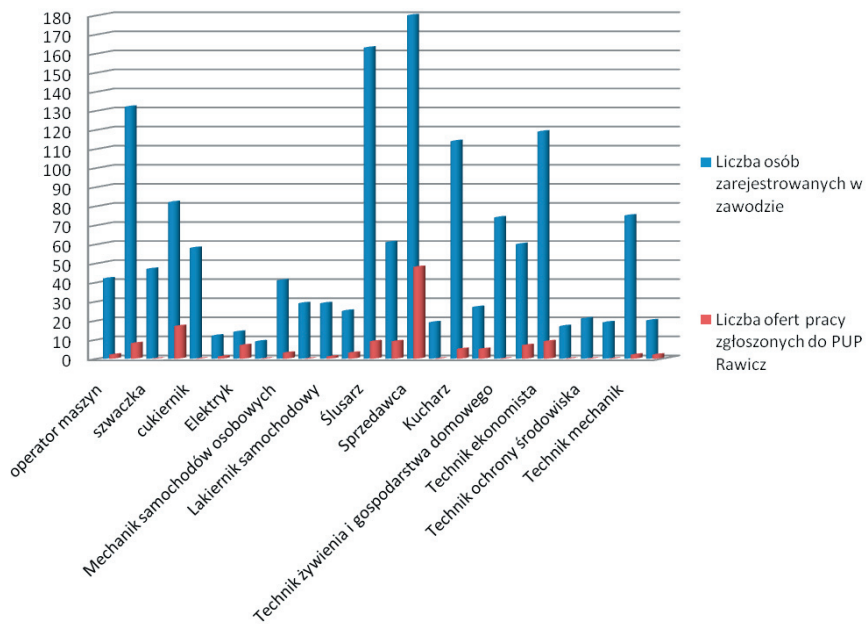
Powiat rawicki charakteryzuje się stosunkowo niską stopą bezrobocia. Na koniec grudnia 2009 roku stopa bezrobocia wynosiła 11,8%. Dla kraju wskaźnik kształtował się na poziomie 11,9%, a dla województwa wielkopolskiego 9,1%.

Zestawienie informacji z raportu PUP wskazuje, że rośnie liczba możliwości zatrudnienia na stanowiskach pracy wymagających wyższych kwalifikacji zawodowych, przynajmniej wykształcenia średniego, a także dodatkowych uprawnień. Analizując rodzaj działalności pracodawców działających na terenie powiatu rawickiego, można zauważyć, iż największe rotacje zatrudnienia są w działalności usługowej, budownictwie, handlu oraz w transporcie i gospodarce magazynowej. W przetwórstwie przemysłowym miejsca pracy są redukowane, stosunkowo niewiele powstaje też nowych miejsc pracy w tym sektorze. Porównując oferty pracy do zawodów osób bezrobotnych z 2009 roku, można wyodrębnić zawody nadwyżkowe, czyli takie, na które nie ma zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy, i deficytowe, czyli takie specjalności, którymi są zainteresowani pracodawcy na terenie powiatu rawickiego.

Zawody deficytowe

Zawody nadwyżkowe

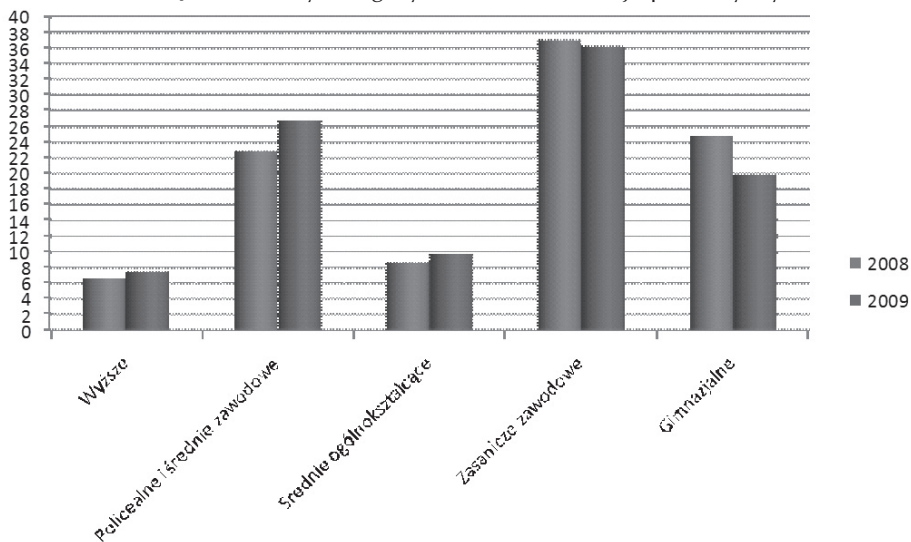

W rejestrze PUP w Rawiczu znalazła odzwierciedlenie ogólnokrajowa tendencja polegająca na tym, że większość bezrobotnych to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. W większości nie posiadają żadnych kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Analizując zapotrzebowanie rynku pracy w odniesieniu do wykształcenia, obserwuje się zwyżkową tendencję ofert pracy dla osób z wykształceniem zawodowym oraz malejącą liczbę ofert dla osób z wykształceniem średnim lub wyższym. Brak wystarczającej liczby ofert pracy dla osób najlepiej wykształconych powoduje, że aby uzyskać zatrudnienie, muszą one wykonywać prace na stanowiskach niesatysfakcjonujących zarówno pod względem finansowym, jak i prestiżowym. Osoby te jednak mają większą szansę na zdobycie pracy. Wysokie kwalifikacje zwiększają mobilność zawodową kandydatów.

Największe szanse na zatrudnienie mają osoby, które spełniają jednocześnie warunki:

- dobrze znają język obcy,
- posiadają prawo jazdy,
- sprawnie obsługują komputer.

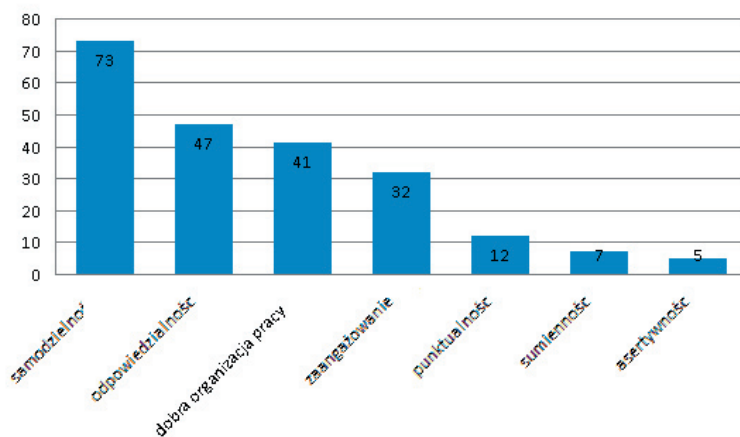
Znaczenie wymienionych wyżej umiejętności jest istotne ze względu na uniwersalny charakter – są one przydatne w pracy niemal na każdym stanowisku. Dominującą grupą bezrobotnych są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (36,3% ogółu bezrobotnych) oraz policealnym i średnim zawodowym (26,7%), najmniejszą – osoby z wykształceniem wyższym (7,5%) i średnim ogólnokształcącym (9,7%). Strukturę bezrobotnych wg wykształcenia obrazuje poniższy wykres.

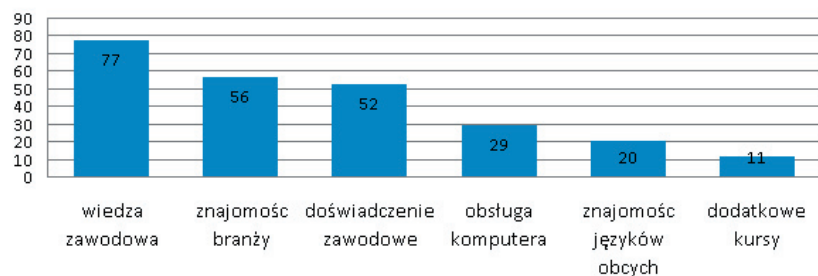
W celu dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy ZSZ uruchamia nowe kierunki kształcenia, starając się uwzględnić potrzeby lokalnego rynku pracy, a jednocześnie rezygnując z tych kierunków, po ukończeniu których absolwenci mają znaczne trudności ze znalezieniem pracy. Problemem nie jest brak możliwości uruchamiania kierunków kształcenia w zawodach, na które jest popyt na lokalnym rynku pracy, ale brak chętnych do kształcenia się w tych zawodach.

W wyniku przeprowadzonych rozmów z pracodawcami można wyróżnić najważniejsze cechy, kompetencje i umiejętności idealnego kandydata do pracy. Najbardziej cenionymi cechami osobowościowymi wśród wszystkich pracodawców jest samodzielność, odpowiedzialność, zaangażowanie i punktualność. Wymagane kompetencje to w szczególności wiedza praktyczna, jak i teoretyczna znajomość rynku, branży oraz doświadczenie zawodowe. W mniejszym stopniu znajomość języków obcych oraz umiejętność obsługi komputera. Wśród umiejętności zdecydowanie górują: umiejętność pracy w zespole, zorganizowanie, umiejętność podejmowania decyzji, komunikatywność oraz umiejętność nawiązywania kontaktów.

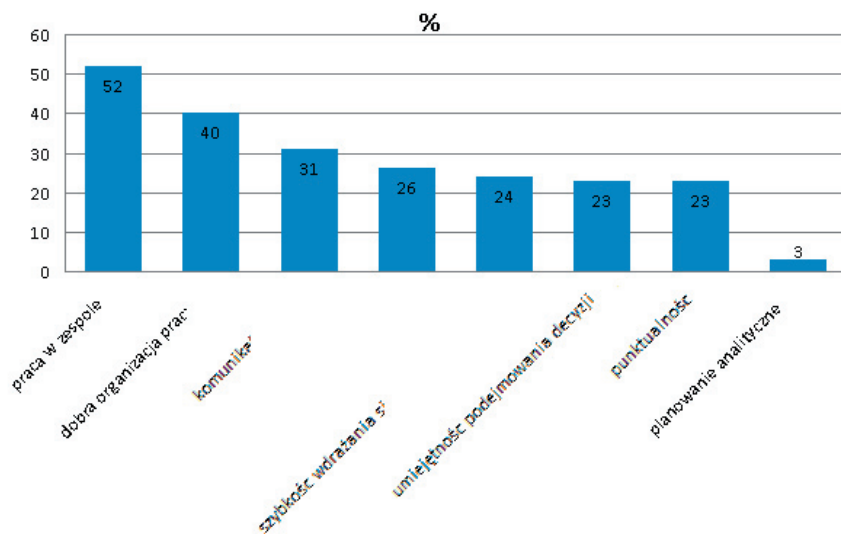
Najważniejsze oczekiwane cechy w %

Najważniejsze kompetencje idealnego pracownika w %

Najważniejsze umiejętności idealnego kandydata dopracy w %

Kompetencje kluczowe a rynek pracy

Analiza SWOT

Współpraca szkoły z lokalnym i regionalnym rynkiem pracy w zakresie znajomości wymogów, potrzeb i prognoz rynku pracy z ich uwzględnieniem w pracy z uczniem

1. Silne strony:
 - a) współpraca szkoły z zakładami pracy, które udzielają praktyk zawodowych,
 - b) bogata oferta edukacyjna,
 - c) realizacja praktycznej nauki zawodu i praktyk zawodowych w wielu zakładach pracy gmin powiatu i poza nim,
 - d) współpraca z Cechem Rzemiosł Różnych.

2. Słabe strony
 - a) zakłady pracy znajdują się na małym obszarze,
 - b) brak kooperacji,
 - c) niedostosowanie kształcenia zawodowego zasadniczego do potrzeb rynku pracy.

3. Szanse:
 - a) większa możliwość znalezienia pracy w zawodzie,
 - b) zdolność szkoły do stałego poszerzania oferty edukacyjnej,
 - c) wdrażanie nowych kierunków kształcenia, tzw. zawodów przyszłości.

4. Zagrożenia:
 - a) mniejsze szanse znalezienia pracy na danym stanowisku, np. na stanowisku logistyka,
 - b) wspomaganie szkół zawodowych przez organy prowadzące z naciskiem na koszty,
 - c) brak wsparcia szkół w szybkich reakcjach na zmiany rynku pracy,
 - d) wolne tempo zmian programów kształcenia zawodowego,
 - e) zanik wielu cennych dla rynku specjalizacji nauczanych w szkołach zawodowych, a nawet zawodów z wielu branż,
 - f) zbyt duża liczba uczniów pobierających naukę w liceach ogólnokształcących.

Współpraca szkoły z zakładami pracy umożliwia odbywanie praktyk zawodowych oraz daje szansę na zatrudnienie w okresie wakacyjnym, co wiąże się ze zdobyciem nowych umiejętności i doświadczenia zawodowego. Znajomość potrzeb i prognoz rynku pracy daje szansę na znalezienie zatrudnienia w swoim zawodzie, nawet jeśli wiąże się to z wyjazdem do innego miasta czy państwa. Upadające przedsiębiorstwa i wzrost bezrobocia zmniejszają szansę znalezienia przez absolwentów naszej szkoły pracy na danym stanowisku, a co za tym idzie – utratę być może bardzo dobrych pracowników w związku ze zmianą zamieszkania spowodowanego wyjazdem w poszukiwaniu pracy.

Możliwości zatrudnienia i funkcjonowania absolwentów na lokalnym i regionalnym rynku pracy

Pracodawcy stwierdzili, że szkoły nie są w ogóle przystosowane do wymogów rynku pracy, ponieważ kształcą młodych ludzi w zbyt małym stopniu w pożądanym przez pracodawców kierunku, zawodach. Według pracodawców największe szanse zatrudnienia mają osoby uczęszczające do technikum handlowego. Taką odpowiedź udzieliło 38,6% badanych (51 pracodawców). Kolejnymi zawodami, które stwarzają możliwość zatrudnienia, są: technik ekonomista (28,0% – 37 pracodawców), technik mechanik (27,2% – 36 pracodawców), technik informatyk (25,8%). Najmniej przydatnym zawodem zdaniem pracodawców jest technik hotelarstwa i technik agrobiznesu (po 5 pracodawców zgłosiło możliwość zatrudnienia osób z takimi zawodami) oraz technik rolnik (7) i technik ochrony środowiska (8). Największe braki kadrowe występują w handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych, motocykli i artykułów użytku osobistego i domowego w Rawiczu (miasto), co stwierdziło 30,8% (4 pracodawców) oraz w przetwórstwie przemysłowym w Rawiczu (miasto) 15,9% (2 pracodawców).

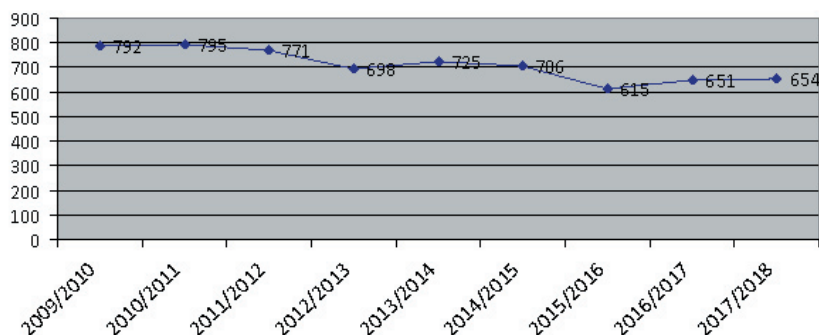
Duży odsetek pracodawców (32,8% – 43 podmioty) wskazuje, iż ma znacznie większe problemy z brakiem odpowiednio przygotowanych pracowników liniowych, fizycznych i produkcyjnych niż kadry kierowniczej. W odniesieniu do stanowisk dyrektorskich i kierowniczych 13,7% respondentów dostrzega taki problem, a w odniesieniu do stanowisk niższej kadry zarządzającej – 15,3% respondentów. Od kandydatów do pracy na stanowiska niższej kadry zarządzającej pracodawcy oczekują dokładnie tych samych cech, co od osób na stanowiskach dyrektorskich i kierowniczych, z niewielkimi różnicami natężenia na daną cechę. Ważnym sygnałem dla tegoż rynku są informacje, że pracodawcy nieomal w równym stopniu (23,7%, 23,5%) cenią praktyczne umiejętności co wiedzę (wykształcenie) osób przyjętych do pracy w 2007 i 2008 roku oraz mają wyższe wymagania odnośnie stażu pracy wobec pracowników fizycznych niż umysłowych.

IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA I UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH

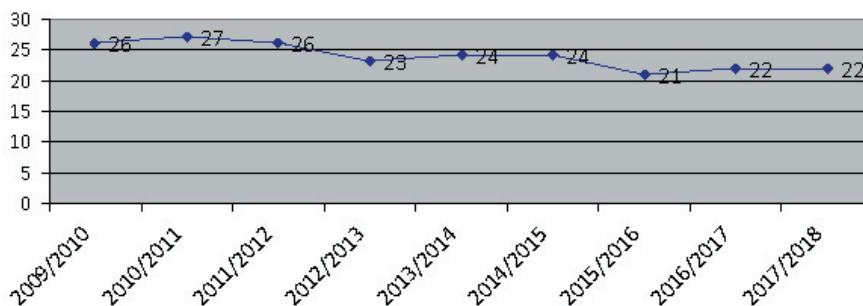
Prognozy demograficzne

Zespół Szkół Zawodowych im. Stefana Bobrowskiego w Rawiczu jest największą szkołą w powiecie rawickim. W wyniku rozwoju szkół w miejscowościach ościen-nych oraz w wyniku niżu demograficznego zwiększyło się zagrożenie mniejszego pozyskania uczniów.

Liczba potencjalnych absolwentów gimnazjum

Liczba oddziałów w ZSZ w Rawiczu w latach 2009/2010 - 2017/2018

W związku z niżem demograficznym, chcąc pozyskać młodzież, ZSZ musi stworzyć warunki szkoły przyjaznej, kształtującej wiedzę i umiejętności. Otwarcie nowych, poszukiwanych na rynku pracy kierunków czy unowocześnienie procesów

dydaktyczno-wychowawczych w obszarze metod i form prowadzenia zajęć edukacyjnych miałyby istotny wpływ na pozyskiwanie absolwentów gimnazjum.

Współpraca szkoły z zakładami pracy

Zespół Szkół Zawodowych w Rawiczu organizuje praktyczną naukę zawodu w formie zajęć praktycznych organizowanych w zakładach pracy w wybranym dniu tygodnia w ciągu całego roku szkolnego oraz 3- lub 4-tygodniowych praktyk zawodowych organizowanych w zakładach pracy.

Celem jest zastosowanie i pogłębienie zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy. Aktualnie szkoła współpracuje między innymi z takimi znanymi zakładami pracy i instytucjami na terenie powiatu rawickiego, jak: Kozbud, Insbud, Rawbud, Budmos, przedsiębiorstwa handlowo-usługowe, Zakład Usług Komunalnych, Zakład Wodociągów i Kanalizacji, hurtownie elektryczne, instalatorstwa elektryczne, Rawicka Fabryka Wyposażenia Wagonów, „Rolnik” Hurt Detal – armatura sanitarna, spółdzielnia gminna „Samopomoc Chłopska”, Urząd Skarbowy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Rawiczu i w Lesznie, Urząd Miejski Gminy Rawicz, Spółdzielnia Inwalidów „Rozwój”, PZU Życie i innymi.

Współpraca szkoły z pracodawcami obejmuje między innymi pomoc w zakresie zaopatrzenia w podstawy programowe kształcenia w danym zawodzie oraz standardy wymagań egzaminacyjnych dla danego zawodu, uzgodnienie komunikowania wyników i pozyskiwania informacji niezbędnych do kształcenia ucznia, działania w obszarze wychowawczym (monitorowanie frekwencji, zachowania), wizyty w zakładach pracy (ocena i dostosowanie bazy technodydaktycznej do prowadzonego kształcenia, przestrzeganie zasad BHP, prowadzenie dokumentacji, nadzór pedagogiczny), seminaria organizowane przez szkołę dla pracodawców (priorytetowym zagadnieniem jest omówienie procedur przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, analiza wyników egzaminu zawodowego celem określenia tych obszarów praktycznej nauki zawodu, które wymagają poprawy funkcjonowania).

W wyniku przeprowadzonych rozmów pracodawcy uważają, że szkoła przedkłada wiedzę ogólną nad umiejętności praktyczne przydatne w pracy zawodowej. Należałoby w naszej szkole większy nacisk kłaść na wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności gwarantujące mistrzostwo zawodowe, na dobre przygotowanie do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, wyposażenie w umiejętności aktywnego poszukiwania pracy oraz wpojenie zasad etyki i kultury zawodu. Większy nacisk należałoby kłaść również na wykonywanie prostych obliczeń arytmetycznych, w tym dodawanie, odejmowanie, mnożenie i działania procentowe, bardziej wpa-

jać zasady ortografii oraz szlifować języki obce. Ważne są też: znajomość obsługi komputera, umiejętności nawiązywania kontaktów interpersonalnych, umiejętność projektowania zadań i brania odpowiedzialności za ich wyniki, umiejętność sporządzania dokumentów w oparciu o edytor tekstu, arkusz kalkulacyjny i bazę danych oraz umiejętność dokonywania oceny jakości własnej pracy i wyciągania wniosków z niepowodzeń.

Zacieśnianie współpracy szkoły z pracodawcami zwiększa szanse absolwentów na płynne wejście na rynek pracy bezpośrednio po ukończeniu edukacji.

Działalność szkoły na rzecz przygotowania uczniów do funkcjonowania w zmieniających się realiach rynku pracy

Działalność ta obejmuje:

- monitorowanie potrzeb lokalnego rynku pracy,
- analizowanie losów absolwentów (eliminowanie kształcenia w zawodach, które nie są zawodami poszukiwanymi na lokalnym rynku pracy),
- tworzenie nowych kierunków kształcenia – technik logistyki,
- realizację projektu „Wirtualne przedsiębiorstwo agroturystyczne”, w ramach którego uczniowie zapoznali się z zagadnieniami związanymi z istotą agroturystyki, źródłami pozyskiwania kapitału na prowadzenie działalności, kalkulacją kosztów i przychodów oraz analizą uzyskiwanych wyników finansowych oraz z działaniami marketingowymi,
- współpracę ze szkołą w Osnabruck, dzięki której w trakcie wymiany młodzież ma możliwość podszkolenia języka niemieckiego,
- nawiązanie współpracy ze szkołą na Ukrainie, mającą na celu między innymi umożliwienie obcowania z językiem rosyjskim,
- realizację programu „Dobry zawód pewna przyszłość”,
- prezentowanie oferty edukacyjnej na Powiatowych Targach Edukacyjnych,
- współpracę z PUP i pracodawcami,
- wycieczki zawodoznawcze.

V. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Kompetencje i kwalifikacje, których najbardziej brakuje naszym uczniom, to zdolność do nabywania nowych umiejętności, brak wiedzy kierunkowej, zdolności komunikacyjnych, znajomości języków obcych, umiejętności zastosowania wiedzy w praktyce zawodowej, umiejętności pracy w zespole, umiejętności samodzielnej analizy i wyciągania wniosków oraz umiejętności podejmowania samodzielnej decyzji.

Problemem polskiego systemu edukacji jest niewystarczające dopasowanie go do szybko zmieniających się wymagań rynku pracy. Dopasowanie kompetencji kandydatów do rynku pracy jest bardzo ważne na każdym poziomie kształcenia. Wymagania rekrutacyjne stale rosną, a sam dyplom nie wystarcza. Zajęcia z technologii informacyjnej wymagają wyposażenia w oprogramowanie do grafiki komputerowej. Od kandydatów wymaga się kompetencji kluczowych. Kompetencje pracownika to również oprócz wykształcenia i doświadczenia jego osobowość oraz zaangażowanie. Większość firm wszelkie braki w wiedzy i umiejętnościach uzupełnia różnego rodzaju kursami i szkoleniami.

Aby absolwenci naszej szkoły stali się pożądanymi na rynku pracy powinni:

- zaplanować ścieżkę edukacyjną i karierę zawodową,
- ustalić hierarchię poszczególnych kompetencji w odniesieniu do planów i priorytetów osobistych,
- poznać samego siebie, tzn. swoje mocne i słabe strony, oraz sposoby niwelowania ewentualnych niedociągnięć,
- rozwijać własne kompetencje poprzez aktywne uczestnictwo w różnego rodzaju kołach zainteresowań,
- interesować się rynkiem pracy i wymaganiami pracodawców,
- zdobywać doświadczenie nie tylko przez praktyki zawodowe, ale również przez prace wakacyjne i weekendowe.

Szkoła zaś powinna:

- wyposażyć absolwenta w dobrą, nowoczesną wiedzę kierunkową oraz biegłą znajomość języków obcych,
- rozwijać takie formy edukacji, jak ćwiczenia, gry, symulacje, prezentacje, które kształtują w pewnym stopniu zdolność analitycznego i logicznego myślenia, umiejętności interpersonalne, kreatywność, umiejętność dobrej organizacji pracy, samodzielność, odpowiedzialność, przedsiębiorczość,
- rozwijać formy współpracy z pracodawcami.

Najważniejszym zadaniem jest wpojenie absolwentom ZSZ, że proces nabywania i doskonalenia kompetencji nigdy nie będzie procesem skończonym. Uczeń powinien odczuwać potrzebę uzupełniania zdobytej wiedzy, rozszerzenia praktycznych umiejętności i dążenia do osiągnięcia wysokiego poziomu profesjonalizmu.

Zadania:

- dostosowanie metody i treści nauczania do potrzeb rynku pracy oraz zapewnienie absolwentom szkół warunków do rozwoju osobistego,
- dostosowanie podstawy programowej do kształcenia zgodnego z oczekiwaniami pracodawców przez modyfikowanie programów kształcenia będących autorskimi opracowaniami nauczycieli przedmiotów zawodowych,
- w zakresie przedsiębiorczości należałoby omawiać zagadnienia kształtowania postaw rzetelnej pracy, udoskonalić nabywanie umiejętności założenia i prowadzenia własnej firmy, uczyć posługiwania się Internetem dla potrzeb rozwiązywania problemów gospodarczych, pozyskiwania danych do analiz oraz wdrożyć przygotowanie do funkcjonowania na rynkach europejskich i światowych i przygotować młodzież do samozatrudnienia,
- w zakresie technologii informacyjnej należałoby analizować możliwości rozwoju podstawowych umiejętności zawodowych w ramach kolejnych treści programowych przedmiotu, doskonaląc posługiwanie się i stosowanie elementów technologii społeczeństwa informacyjnego w pracy, zwracać uwagę na błędy w pojmowaniu wiarygodności źródeł i informacji, doskonaląc umiejętność projektowania stron internetowych oraz uczyć umiejętności praktycznych związanych np. z obsługą elektronicznego konta bankowego, korespondencji z urzędami,
- w zakresie języków obcych nowożytnych należałoby rozwijać umiejętność mówienia z zastosowaniem słownictwa związanego z kształceniem zawodowym, wprowadzać więcej ćwiczeń pisania w określonej formie z zachowaniem podanego limitu słów, uczyć opracowywania dokumentów niezbędnych w znalezieniu pracy, prowadzeniu własnej firmy,
- w zakresie matematyki należałoby zainteresować ucznia tym przedmiotem oraz pokazać, że jest on łatwy i możliwy do opanowania, doskonaląc rozwiązywanie tzw. zadań praktycznych w danym zawodzie, zwracać uwagę na błędy oraz na opanowanie przez uczniów wiadomości i umiejętności użytecznych w życiu codziennym i pracy zawodowej, rozwijać myślenie logiczne.